

Motion

1975/76: 1658

av fru Fredgardh m. fl.
om förbättrat djurskydd

Försök där levande djur i vetenskapens namn utsättes för plågsam behandling upprör många människor. Allt fler ställer i dag frågan: Behöver vi över huvud taget sådana försök?

Även bland vetenskapsmän är meningarna delade. Vissa forskare anser att det går att forska utan djurförsök. Dit hör bl. a. chefen för ortopediska avdelningen vid regionsjukhuset i Linköping, professor Olov Lindahl, som tillsammans med professorn vid samma sjukhus Sven Bergman helt utan djurförsök genomfört ett omfattande forskningsprojekt för behandling av reumatikerpatienter. Andra forskare menar att djurförsök innebär ett betydelsefullt steg på vägen för att utröna olika medicinska insatserns effekter på människan.

Människans självtagna rätt att förfoga över djuren efter eget gottfinnande är också en etisk fråga. Ärkebiskop Olof Sundby framhåller i ett uttalande: "Grymhet mot djur samt en hejdlös exploatering bör inte tillåtas. Den medicinska etiken kan inte heller bara vara en fråga för läkare." Och ordföranden i Nordiska Samfundet mot plågsamma djurförsök Johan Börtz säger: "Hur skall vi dra gränsen för det liv som skall offras för oss människor – detta är en fråga som inte kan besvaras en gång för alla."

Djurförsöken kräver i dag enorma mängder med djur. Enligt uppgifter som lämnats av Ungdomsgruppen i Nordiska Samfundet mot plågsamma djurförsök i tidskriften "Djurförsök", användes mellan 900 000 och 1 miljon djur för försök enbart i vårt land. Sedan andra världskriget har, främst i USA och Västeuropa, en femdubbling skett av djurexperiment i takt med den expansion forskningen undergått. I USA "förbrukas" ca 80 miljoner djur årligen. En mindre del av dessa djur användes i läkarutbildningen, de flesta går till forskningen.

Att härvid resultat uppnåtts som varit av betydelse för bekämpandet av olika sjukdomar torde vara obestridligt, men samtidigt reagerar man av humanitära skäl mot denna massförbrukning av levande varelser. Det är viktigt att forskningen för människans bästa kan fortsätta, men samtidigt måste den också söka sig fram till metoder som icke kräver utnyttjandet av levande varelser på detta sätt. Detta mål, forskning utan plågsamma djurförsök, måste förverkligas såväl inom vårt land som internationellt.

I syfte att minska behovet av försöksdjur bör man i första hand se till att likartade experiment på djur icke samtidigt pågår på olika institutioner inom landet. Intern kommunikation mellan forskarna bör kunna äga rum för att hindra detta. Ett centralt register vid medicinska forskningsrådets

försöksdjursnämnd över pågående djurförsök skulle kunna hindra onödig dubblering.

Vissa åtgärder har under de senaste åren vidtagits i Sverige för att ge försöksdjuren bättre skydd. Sålunda har lekmannainslaget i försöksdjursnämnden ökat i syfte att ge större möjlighet till insyn. Med tanke på att djurförsök pågår på ett mycket stort antal ställen, räcker detta dock inte. Nämnden är ett centralt organ och behöver lokal komplettering i någon form. Hälsovårdsnämnderna, vilka enligt djurskyddslagen har att se till att lagen efterlevs, borde då saken är aktuell inom deras verksamhetsområde kunna uppdra åt någon intresserad och i övrigt lämplig ledamot att hålla speciell kontakt med den institution där djurförsök förekommer. Därigenom skulle möjligheten till lekmannainsyn öka vid sidan av den kontroll som utövas av tillsynsmän och tjänsteveterinärer. En utvidgning av djurskyddslagens bestämmelser på detta område förordas.

Djurskyddslagen (1944:219) och kungörelsen (1944:771) med bestämmelser om användning av djur för vetenskapligt ändamål m. m. är på vissa punkter alltför elastiska. Klart utformade bestämmelser behövs. Sålunda talas i lagens 13 § om vikten av att djurens lidande begränsas till det *oundgängligen nödvändiga*. Det är en tånjbar formulering, vars tolkning kan medföra att djur utsättes även för mycket svåra plågor.

I kungörelsen säges visserligen att åtgärder som är förenade med operativa ingrepp inte får företagas, om ändamålet kan uppnås på annan väg, men den vidare texten förutsätter att djur användes i vissa fall. I fråga om bedövningen säges t. ex. att sådan skall ges innan operativt ingrepp *av någon betydelse* företages på varmblodigt djur och att djuret *såvitt möjligt* skall bedövas. Det säges också rent ut att ingreppet, *om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet*, får göras med ofullständig bedövning eller utan bedövning.

Enligt kungörelsen är vidare ingrepp på djur i undervisningssyfte förbjudna, *såvida ändamålet kan nås på annat sätt*.

Formuleringarna är glidande och kryphålen många. En översyn av lagtexten för att få fram rakare och mera otvetydiga formuleringar är nödvändig, om lagen skall ge det skydd mot lidande som den avser.

Handeln med försöksdjur bör ägnas mera uppmärksamhet. Endast auktoriserade uppfödare som arbetar under kontroll bör få leverera försöksdjur. Restriktivitet bör iakttagas med sådana tillstånd. Auktorisation bör dock kunna ges inte bara till vetenskapliga institutioner utan även till enskilda. Det bör ankomma på riksdagen att besluta om auktorisation och kontroll.

Med anledning av ovanstående hemställer vi

att riksdagen måtte besluta om att hos regeringen begära

1. översyn av djurskyddslagen och kungörelsen,
2. utredning av frågan om auktorisation och kontroll av uppfödare av försöksdjur.

Stockholm den 26 januari 1976

SONJA FREDGARDH (c)

BIRGITTA HAMBRAEUS (c)

MAJ PEHRSSON (c)

BENGT BÖRJESSON (c)

i Falköping

MARIANNE KARLSSON (c)

GUNNEL JONÄNG (c)

BERTIL JOHANSSON (c)

i Växjö

